

TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR

Oppoqxonov Nurmuhammad

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

ORCID: 0000-0002-8784-442X

nurmuhammadwalcott1994@gmail.com

Annotatsiya. Hozirgi vaqtda turizmni rivojlantirish siyosiy va iqtisodiy tebranishlar tufayli ushbu sohani o'ta beqaror qiladigan ko'plab muammolarga duch kelmoqda. Barcha inqiroz va retsessiyalar odatda turizm faoliyati nazoratidan tashqarida yuzaga keladi. Turizm bilan bog'liq eng muhim iqtisodiy muammolardan biri bu sohada investitsiyalar va moliyalashtirishning yetishmasligi hisoblanadi. Turizm dunyodagi eng yirik ish o'rni yaratuvchi tarmoqlardan biri ekanligini va uning rivojlanishi iqtisodiyot uchun katta foyda keltirishini hisobga olishimiz kerak. Ushbu maqolaning maqsadi turizmni moliyalashtirish sohasidagi muammolar va imkoniyatlarni ko'rib chiqishdan iboratdir. Tadqiqot maqsadida biz turizmni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning asosiy yo'nalishlari bo'yicha dolzarb tahlil va tadqiqotlarni ko'rib chiqdik.

Kalit so'zlar: turizm, turizmni rivojlantirish, iqtisodiy mexanizmlar, iqtisodiy o'sish

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Оппокхонов Нурмухаммед

Ташкентский государственный экономический университет

Аннотация. Развитие туризма в настоящее время сталкивается со многими проблемами из-за политических и экономических колебаний, которые делают этот сектор крайне нестабильным. Все кризисы и спады обычно происходят вне контроля туристической деятельности. Одной из важнейших экономических проблем, связанных с туризмом, является недостаток инвестиций и финансовых ресурсов в этой сфере. Следует учитывать, что туризм является одной из крупнейших отраслей экономики, создающих рабочие места, и его развитие может внести существенный вклад в экономику. Целью данной статьи является рассмотрение проблем и возможностей в сфере финансирования туризма. В целях исследования мы рассмотрели текущий анализ и исследования по основным направлениям финансового обеспечения туризма.

Ключевые слова: туризм, развитие туризма, экономические механизмы, экономический рост.

ECONOMIC MECHANISMS OF TOURISM DEVELOPMENT: PROBLEMS AND PROSPECTS

Appaqqhanov Nurmuhammad
Tashkent State University of Economics

Abstract. *Tourism development is currently facing many problems due to the political and economic fluctuations that make this sector extremely unstable. All crises and recessions usually occur outside the control of tourism activities. One of the most important economic problems related to the tourism is the lack of investment and financial resources in this field. We should consider that tourism is one of the largest job-creating industries in the world, and its development can make a major contribution to the economy. The purpose of this article is to review the problems and opportunities in the field of tourism financing. For the purpose of the research, we have reviewed the current analysis and research on the main directions of financial support for tourism.*

Key words: *tourism, tourism development, economic mechanisms, economic growth*

Kirish.

Turizmni rivojlantirishning ahamiyati shundaki, u valyuta tushumlari, bandlik, to'lov balansi va YaIMga qo'shgan hissasini oshirish, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, daromadlarning o'sishi va millat farovonligini oshirish vositasi sifatida ishlaydi. Turizmni rivojlantirish, ayniqsa, turizm asosiy daromad manbai bo'lishi va ularning YaIMning katta qismini yaratishi mumkin bo'lgan past rivojlanish darajasiga ega mamlakatlar uchun juda muhimdir. Buning sababi shundaki, ushbu mamlakatlarda ko'plab sanoat tarmoqlari kam rivojlangan va turizm kabi daromad keltirmaydi. Turizmning jadal rivojlanishi iqtisodiyotning boshqa tarmoqlariga multiplikator ta'sir ko'rsatadi va bunda investitsiya faoliyati faollashadi, yangi ish o'rinlari yaratiladi va iqtisodiyotda mablag'lar aylanmasi kengayadi. Shu bilan birga, turizm bu rivojlanish va katta miqdordagi moliyaviy resurslarni jalb qilish uchun qulay iqtisodiy muhitni talab qiladigan faoliyat turi sifatida e'tirof etiladi. Shuning uchun, turizm sohasi faoliyatining moliyaviy tomonini ko'rib chiqish masalasi amaliy va nazariy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy iqtisodiy sharoitda va ayniqsa inqiroz davrida turizmni moliyaviy qo'llab-quvvatlashni tahlil qilishga alohida e'tibor qaratish lozim. Chunki turizm iqtisodiyotda ishlab chiqarish va sotish, muvofiqlashtirish va boshqarish funksiyalarini bajaradigan turli xil ijtimoiy iqtisodiy faoliyatni shakllantiradigan milliy iqtisodiyot tarmog'i bo'lib xizmat qiladi. Iqtisodiy mexanizmlar samaradorligini oshirishda moliyaviy xavfsizlik mexanizmining ta'sirini (me'yoriy-huquqiy baza, moliyaviy xavfsizlik manbalari, moliyaviy mexanizmlar, rag'batlantirish va sanksiyalar) va uni boshqaruv ob'ektining o'ziga xos xususiyatlariga moslashtirishni o'rganish zarurati mavjud. Turizmni iqtisodiy qo'llab-quvvatlash mexanizmini samarali amalga oshirishga bir qator muayyan omillar to'sqinlik qilmoqda.

Birinchi, rivojlangan bozor iqtisodiyotining eksport turizm salohiyatining rivojlanayotgan mamlakatlarga nisbatan keskin o'sishini hisobga olgan holda, vaqt cheklanganligi sababli moliyaviy qo'llab-quvvatlashni tashkil etish muammosi mavjud.

Ikkinchi, moliyaviy xavfsizlikni tashkil etish odatda moliyaviy resurslarning yetishmasligi, kapitalni jalb qilishning yuqori xarajatlari sharoitida, shuningdek rivojlanayotgan mamlakatlarda odatda moliyaviy xavfsizlikni tartibga solish sohasidagi vakolatlarni tizimli va bosqichma-bosqich amalga oshirish bilan belgilanmagan davlat siyosati sharoitida amalga oshiriladi.

Adabiyotlar sharhi.

Turizmni rivojlantirishda moliyalashtirish bilan bog'liq muammolar bir nechta olimlarning ilmiy maqolalarida keng yoritilgan (Chang, McAleer va Ramos, 2020; Dedkova va Gudkov, 2020; Mahmudi, va Mufid, 2023). Undan tashqari, turizm sanoatida faoliyat yurituvchi korxonalarini

moliyaviy rag'batlantirish uchun soliq imtiyozlari va ularning istiqbolli maqsadlari ham ilmiy tadqiqotlarda ko'rib chiqilgan (Gudkov va Dedkova, 2020; Shirvani, Luca, va Francini, 2020). So'nggi yillarda qilingan fundamental ilmiy tadqiqotlarda rivojlangan mamlakatlarda turizmni rivojlantirishni turli darajalarda qo'llab-quvvatlaydigan va moliyaviy rag'batlantiradigan moliyaviy subsidiyalar va qo'llab-quvvatlovchi iqtisodiy mexanizmlar ham muhokama qilingan (Gasic, Oklobdžija, Perić va Ilić, 2015; Musa, Jelilov, Iorember va Usman, 2021).

Shunga qaramay, zamonaviy dunyoning yangi muammolari turizmni rivojlantirishning iqtisodiy muammolarining ustuvor yo'nalishlarini ko'rib chiqishni va uni qo'llab-quvvatlash uchun iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirishni talab qiladi. Agar turizmni moliyalashtirish moliyaviy qamrab olishni qo'llab-quvvatlashini aniqlash uchun hamkorlikni rivojlantirish mexanizmlari, xususiyatlari va yo'llarini bilish juda muhimdir.

Tadqiqot metodologiyasi.

Ushbu maqolada, tahlil va sintez, induksiya va deduksiyaga asoslangan klassik tadqiqot metodlaridan hamda zamonaviy usullardan foydalangan holda biz turizmni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning asosiy yo'nalishlari bo'yicha jiddiy va dolzarb tahlil va tadqiqotlarga yo'naltirdik. Tadqiqot uchun zarur bo'lgan nazariy ma'lumotlar turizmni moliyalashtirish sohasidagi tadqiqotga oid maqolalaridan olingan. Amaliy ma'lumotlar rasmiy statistik ma'lumotlarga asoslanadi.

Tahlil va ntajalar muhokamasi.

Turizm jahon iqtisodiyotining eng katta yuqori daromadli va eng dinamik tarmoqlaridan biridir. Shu bilan birga, rivojlanayotgan mamlakatlarda turizmni rivojlantirishda ko'plab muammolarga duch kelmoqda. Zamonaviy turizm muammolari siyosiy va iqtisodiy tebranishlarga asoslangan. Zamonaviy dunyoda xalqaro turizmga quyidagi omillar ta'sir ko'rsatadi:

- demografik (aholining hududiy taqsimlanishi, uning hajmi, urbanizatsiya);
- ijtimoiy-iqtisodiy (ishchi kuchining rivojlanish darajasi, sanoatlashtirish va ilmiy-texnik inqilob; ijtimoiy-iqtisodiy tizimning tabiati; mehnat faoliyati, madaniy darajasi, aholining ta'lim va kasbiy tuzilishi);
- ijtimoiy-psixologik (an'analarning ta'siri va muayyan xulq-atvor stereotiplarining mavjudligi; qadriyat yo'nalishi; din);
- ekologik va tibbiy-biologik (doimiy yashash muhitining sifati va aholi salomatligi holati);
- tabiiy (har xil iqlim va landshaft sharoitlari; ekzotik flora va fauna; mineral suv manbalarining mavjudligi);
- siyosiy (xalqaro iqtisodiy, siyosiy, madaniy va ilmiy aloqalarni kengaytirish; tashqi iqtisodiy aloqalar va ichki siyosatning barqarorligi; davlatning ijtimoiy siyosati).

Quyidagi 1-jadvalda turizmning asosiy iqtisodiy muammolari ko'rsatilgan.

Yaxshi rivojlanmagan transport infratuzilmasi rivojlanayotgan mamlakatlarda turizmning eng keng tarqalgan iqtisodiy muammolaridan biridir. Har qanday mamlakatda turizm rivojlanishi uchun yaxshi yo'llar, doimiy elektr energiyasi va ichimlik suvi kabi asosiy omillarni hisobga olish kerak. Xalqaro turistlar ham birinchi navbatda turar joy vositalari va transport qulayligini inobatga olgan holda sayohatni rejalashtiradi. AQSh, Fransiya, Ispaniya va Germaniya kabi turizm sanoatini rivojlantirish bo'yicha ilg'or mamlakatlarda xalqaro standartlarga javob beradigan ko'plab mehmonxonalar, sifatli yo'llar, dengiz portlari va aeroportlar mavjud.

Turizmni rivojlantirishda duch keladigan iqtisodiy muammolar⁵¹

Infratuzilma muammolari			
Transport infratuzilmasining yaxshi rivojlanmaganligi	Dam olish maskanlarining kam sonligi	Rivojlanmagan sog'liqni saqlash tizimi	Turar joy o'rinlarining yetishmasligi
Iqtisodiy muammolar			
Investitsiyalar va moliyalashtirish manbalarining yetishmasligi	Ortiqcha soliq yuki	Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash dasturlarining etishmasligi	Katta risklar, sug'urta tizimining yaxshi rivojlanmaganligi
Tashkiliy va boshqaruv muammolari			
To'g'ri boshqaruvning yetishmasligi	Turli sohalarda nazoratning yetishmasligi	Ma'lumotlarning yetishmasligi	Ta'lim tizimining yaxshi rivojlanmaganligi
Korrupsiya	Siyosiy beqarorlik	Milliy o'zlikni bosqichma-bosqich yo'qotish	Terrorizm, va yuqori jinoyatchilik darajasi

Shunday qilib, infratuzilmaning yetishmasligi, uning xalqaro standartlarga mos kelmasligi, shuningdek, hamma voistalarning mamlakat poytaxtida markazlashtirilishi turizmni rivojlantirishga katta to'sqinlik qilishi mumkin.

So'nggi yillarda turizmga sezilarli ta'sir ko'rsatgan va umuman butun mamlakat iqtisodiyotiga ta'sir ko'rsatadigan eng muhim zamonaviy muammolardan biri bu terrorizm va xavfsizlik muammosini ham alohida ta'kidlash kerak. Bir tomondan, terrorizm fenomeni va uning turli mamlakatlarga ta'siri yaxshi o'rganilgan. Rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyoti chet el investitsiyalariga juda bog'liq va tahdidlar, beqarorlik oqibatida turizm sohasidagi investorlarning kayfiyatiga ta'sir qiladi. Bundan tashqari, rivojlanayotgan mamlakatlarda hukumatlar terrorizmga qarshi kurash bahonasini siyosiy rejimni kuchaytirish uchun asos sifatida ishlatishadi.

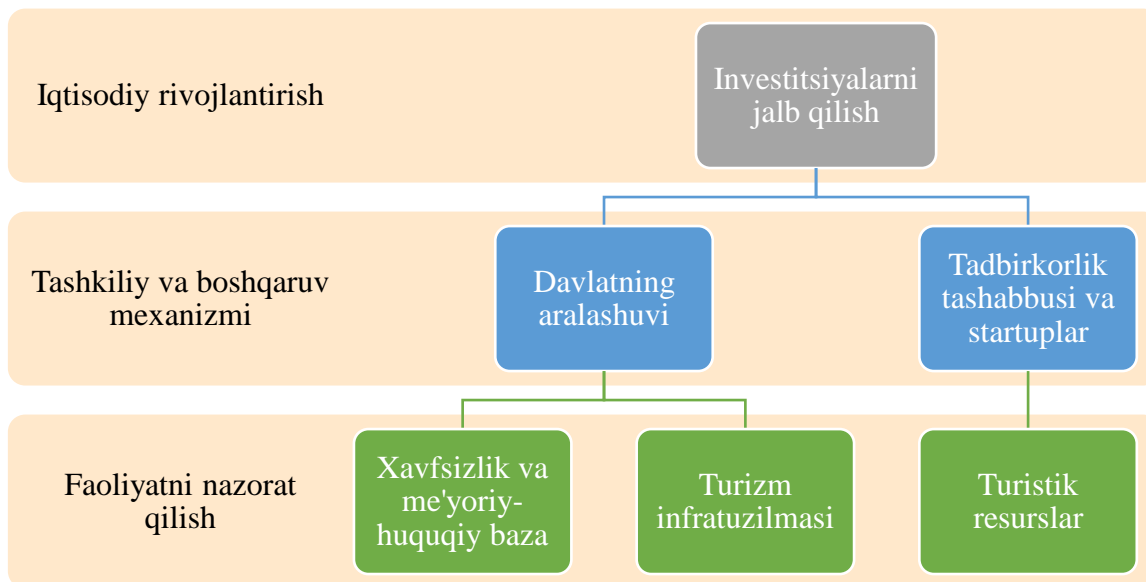
Turizm bilan bog'liq navbatdagi yirik iqtisodiy muammo-bu investitsiyalar va moliyalashtirish manbalarining yetarli emasligidir. Turizm dunyodagi eng yirik ish beruvchilardan biri ekanligini va uning rivojlanishi iqtisodiyot uchun katta foyda keltirishini hisobga olsak, bu mamlakat iqtisodiyoti uchun jiddiy muammo hisoblanadi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda turizm o'z salohiyatiga nisbatan kam ta'minlangan va odatda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimi, turizm uchun soliqni rag'batlantirish va sug'urta sohasi xavflarni kamaytirish dasturlari mavjud emas. Bu turizm rivojlanishining juda sekin harakatlanishiga olib keldi. Shuni ta'kidlash kerakki, moliyalashtirish bilan bog'liq muammolarning yana bir asosiy ildizi korrupsiya va yetarli sifatli kadrlar salohiyatining yo'qligida yotadi. Turizm sohasidagi ta'lim, shubhasiz, turizmni rivojlantirishga yordam beradigan asosiy omil bo'lib, uning yo'qligi uning rivojlanishining asosiy jarayonlarini va davlat iqtisodiyotiga ta'sirini tushunishda jiddiy muammolarni keltirib chiqaradi. Ko'pgina rivojlanayotgan mamlakatlarda korrupsiya davlat boshqaruviga va hukumatning yuqori darajalariga chuqur kirib bordi, davlat mablag'lari va byudjet mablag'larini o'zlashtirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratdi va turizm sohasining turg'unligiga hissa qo'shdi.

So'nggi yillarda sog'liqni saqlash tizimining rivojlanish darajasi mamlakatning yaxshi sayyohlik imidjini saqlashda ayniqsa muhim omilga aylandi. 2019-yilda Covid-19 virusining tarqalishi ko'plab mamlakatlarning nafaqat sayyohlar hayoti uchun, balki o'z aholisi uchun ham

⁵¹ Muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

bunday qiyin kutilmagan sharoitlarda kurasha olmasligini ko'rsatib berdi. Shuningdek, turizmda xavfsizlik har doim ustuvor vazifa bo'lib qoladi, shuning uchun xavfsizlik va tinchlikni ta'minlaydigan yechimlar hukumatning to'g'ri yo'nalishdagi birinchi qadami bo'lishi kerak.

Quyidagi rasmda moliyaviy tomondan, investitsiya vositalari va resurslarni qo'llab-quvvatlashga asoslangan turizmning eksport salohiyatini rivojlantirish tizimi taqdim etilgan.

1-rasm. Turizmning eksport salohiyatini rivojlantirish va qo'llab-quvvatlashning asosiy elementlari⁵²

Turizm sohasini moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari

Bugungi kunda turizm dunyodagi eng daromadli iqtisodiyot tarmoqlaridan biri bo'lib, zamonaviy sharoitda doimiy va jadal rivojlanish bilan bir qatorda ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal qilishga hissa qo'shmoqda. Dunyodagi har qanday davlatning iqtisodiyoti va ijtimoiy sohasini rivojlantirishda turizm sohasining ahamiyati tobora ortib bormoqda. Kirish va ichki turizmni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishi aholi turmush farovonligini oshirish, qo'shimcha ish o'rinlarini yaratish, davlat valyuta zaxiralari to'ldirish va davlat byudjetining daromad qismini oshirishda muhim omil bo'lmoqda. Biroq turizmni rag'batlantirish uchun sohani barqaror va moliyaviy rag'batlantirish, shu jumladan, tegishli moliyaviy siyosatni amalga oshirish zarur. Tarixan fiskal siyosat ko'pincha moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va iqtisodiy o'sishni oshirish vositasi sifatida ishlatilgan. Bu siyosat keng doiradagi fiskal vositalar va mexanizmlarni qo'llagan holda xo'jalik sub'ektlarining tadbirkorlik faoliyatini, investitsion va iste'mol talabini, shuningdek, uy xo'jaliklarining daromadlarini ma'lum darajada tartibga solishni ta'minlaydi. Turizm sanoatini moliyaviy qo'llab-quvvatlash, birinchi navbatda, uning ishlash mexanizmi bilan bog'liq bo'lgan bir qator xususiyatlar va o'ziga xos xususiyatlarga ega. Asosan, ushbu tarmoq faoliyatning tegishli sohalarida (mehmonxonalar va restoranlar, turli transport turlari va uning infratuzilmasi, ko'ngilochar ob'ektlar, xalq hunarmandchiligi va boshqalar) moliyalashtirishga muhtoj bo'lsa, boshqa tomondan, ijtimoiy ta'sir yangilangan infratuzilmadan foydalaniladi. Turizm sanoati nisbatan kam xarajat evaziga katta foyda keltirishi mumkin bo'lgan sanoatdir, chunki bu sohada kapital aylanmasi jahon iqtisodiyotining boshqa tarmoqlari uchun o'rtacha ko'rsatkichdan 4 baravar yuqori va bir ish o'rni yaratish qiymati turizm infratuzilmasi sanoatga nisbatan 20 barobar kamroq ko'rsatkichni tashkil etadi.

⁵² Muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

Turizm sanoatini davlat tomonidan moliyalashtirishga kelsak, uning shakli va ko'lami turizmning milliy iqtisodiyotdagi o'rni va roliga bog'liq. Turizmni moliyalashtirish siyosatining asosiy yo'nalishlari to'g'ridan-to'g'ri hamda bilvosita moliyalashtirish manbalari hisoblanadi. To'g'ridan-to'g'ri manbalar qatorida korxonalarining o'z mablag'larini, byudjet va byudjetdan tashqari moliyalashtirish manbalarini ajratish zarur. Bilvosita manbalar - jalb qilingan kapital, asosan, xususiy va xorijiy kapital, shuningdek, davlat tashkilotlari mablag'lari, soliq imtiyozlari va boshqalar hisobidan jalb qilingan. Jahon tajribasida turistik korxonalariga quyidagi turdagi davlat yordamlarini berilgan:

- pul muammosini hal qilishga yordam beradigan subsidiyalar, ayniqsa turizm loyihalarini amalga oshirishning birinchi bosqichida;

- qat'iy va tijoriy stavkalar o'rtasidagi tafovutni qoplash uchun yumshoq (imtiyozli), kredit berilayotgan loyihaning amalga oshirilishini monitoring qilish, uni amalga oshirishning butun davri davomida amalga oshiriladi;

- kreditlar va subsidiyalar bo'yicha foizlar bo'yicha bonuslar va kafolatlar - turizmni rivojlantirish uchun tijorat banklari tomonidan beriladigan kreditlarni davlat yoki maxsus organ kafolatlaydi. Shu bilan birga, loyihaning kreditlar berish uchun belgilangan shartlarni bajarish qobiliyatini baholash, shuningdek, kafolatlardan foydalanish xavfini baholash kutilmoqda;

- ma'lum bir turistik loyihadan oldin va keyin taqdim etiladigan soliq imtiyozlari daromad keltira boshlaydi.

Demak, turizm sanoati faoliyati va rivojlanishining ahamiyati va o'ziga xosligini hisobga olgan holda, moliyaviy masalalarni hal qilishda tizimli yondashuvga asoslanishi va quyidagi jihatlarni hisobga olishi kerak:

- milliy turistik mahsulotni shakllantirish maqsadida barqaror rivojlanishga asoslangan turizm resurslaridan oqilona va samarali foydalanish;

- turizm sohasida ijtimoiy-iqtisodiy va moliyaviy munosabatlarni tartibga solishga tizimli yondashuvni joriy etish, chunki turizm iqtisodiyotning turli tarmoqlarini qamrab oladi, shuning uchun turizmni rivojlantirish konsepsiyasida tartibga solish va ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmni qabul qilish;

- zamonaviy infratuzilma mavjud bo'lmasdan turizm sanoatining ishlashi mumkin emas, shuning uchun moliyalashtirishning asosiy yo'nalishi turizm infratuzilmasini rivojlantirish uchun mablag'larni jalb qilishni nazarda tutadi;

- ichki va ijtimoiy turizmni rivojlantirish.

Turizm sanoatidan tushadigan daromadlarning ma'lum qismini ichki turizmni va birinchi navbatda ijtimoiy turizmni qo'llab-quvvatlash, shuningdek, turizm resurslari va infratuzilmasini tiklashga yo'naltirilishi kerak.

Turizmda eksport salohiyatini rag'batlantirish uchun moliyaviy vositalardan tobora ko'proq foydalanilmoqda, chunki ichki turizm o'sish va rivojlanish uchun katta cheklovlarga ega. Ko'zga ko'rinmas eksport yo'nalishi, shuningdek, to'g'ridan-to'g'ri va bilvosita bandlikni ta'minlash bilan birga turizm sektori iqtisodiyot va moliyaning muhim qismiga aylandi. Moliyaviy yordam xavflarni kamaytirish va soliq imtiyozlarini olish imkonini beradi, lekin qo'shimcha investitsiyalar va katta miqdordagi hujjatlarni to'plashni talab qiladi. Shu bois turistik bozorning ko'pgina ishtirokchilari valyuta kurslarining o'zgarishi, bir tomondan, davlat tomonidan beriladigan imtiyozlar va subsidiyalar berish bo'yicha qat'iy talablar, ikkinchi tomondan, jahon bozoridagi yuqori raqobat tufayli ko'pincha davlat yordamisiz faoliyat yuritishni afzal ko'radi.

Xulosa va takliflar.

Turizm sektori juda jadal rivojlanayotgan va jiddiy inqirozlardan, jumladan, Covid-19 pandemiyasidan keyin ham tez tiklanishga qodir bo'lgan biznes turlaridan biridir. Turizmga bo'lgan qiziqish bir qator omillar bilan izohlanadi: raqobatga qaramay, yirik, o'rta va kichik firmalar turizm bozorida muvaffaqiyatli o'zaro ta'sir qiladi, turizm biznesi kapitalning tez aylanmasi bilan tavsiflanadi, turizm soni bo'yicha eng yirik sanoatdir. Xalqaro turizm bir qator

salbiy oqibatlarga olib kelishiga qaramay: mahalliy aholi turmush tarzi va urf-odatlarining buzilishi, inflatsiya, atrof-muhitning ifloslanishi, turizm sanoatining samarali faoliyat yuritishi ushbu kamchiliklarni bartaraf etish imkonini beradi. Turizm sanoatini moliyaviy qo'llab-quvvatlash muammosi ayniqsa dolzarbdir, chunki turizmning rivojlanishi iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarini ham rag'batlantiradi va davlatning xalqaro miqyosdagi obro'sini mustahkamlashga yordam beradi. Moliyaviy rag'batlantirish turizm sanoatining quyidagi asosiy vazifalarini hal qilishga yordam beradi:

-yalpi ichki mahsulot hajmini maksimal darajada oshirish orqali mavjud moliyaviy resurslardan foydalanishda maksimal samaradorlikka erishish;

- noishlab chiqarish tarmoqlarini, xususan, turizm sohasini moliyaviy qo'llab-quvvatlash ehtiyojlari uchun moliya bozori institutlari orqali olingan barcha vaqtincha bo'sh mablag'lar va daromadlarni jalb etishga har tomonlama ko'maklashish.

Shunday qilib, turizm sohasini moliyaviy qo'llab-quvvatlashning asosiy maqsadi turizmni samarali va muvozanatli rivojlantirish uchun moliyaviy resurslarni taqsimlash va jalb qilish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratishdan iboratdir. Turizm sanoatini moliyaviy qo'llab-quvvatlash, birinchi navbatda, uning faoliyat ko'rsatish mexanizmi bilan bog'liq bo'lgan bir qator xususiyatlarga ega ekanligini hisobga olsak, bu muammolarni hal qilish kompleks va uzoq muddatli yondashuvni talab qiladi.

Adabiyotlar / Jumepamypa/ Reference:

Chang, C. L., McAleer, M., & Ramos, V. (2020). A charter for sustainable tourism after COVID-19. Sustainability, 12(9), 3671.

Dedkova, E., & Gudkov, A. (2020). Tourism export potential: problems of competitiveness and financial support. In Integrated Science in Digital Age: ICIS 2019 (pp. 187-202). Springer International Publishing.

Gasic, M., Oklobdžija, S., Perić, G., & Ilić, D. (2015). Financial instruments of the European union for the development of tourism in rural areas of Serbia. Management and Education, 11(2).

Gudkov, A., & Dedkova, E. (2020). Development and financial support of tourism exports in the digital economy. Journal of Digital Science, 2(1), 54-66.

Mahmudi, I., & Mufid, M. (2023). Islam, Tourism Development and Religious Behavior: Analysis of the Implementation of Tourism Development Policy at the PB VI Selo Boyolali Intersection. Al-Hijr: Journal of Adulearn World, 2(2).

Musa, M. S., Jelilov, G., Iorember, P. T., & Usman, O. (2021). Effects of tourism, financial development, and renewable energy on environmental performance in EU-28: does institutional quality matter? Environmental science and pollution research, 28(38), 53328-53339.

Shirvani Dastgerdi, A., De Luca, G., & Francini, C. (2020). Reforming housing policies for the sustainability of historic cities in the post-COVID time: Insights from the atlas world heritage. Sustainability, 13(1), 174.